

«EUSKERAZAINTZA»ren joku zintzoa

Atsegiñik aundienarekin goaz «EUSKERAZAINTZA»ren zintzotasunaz mintzatzeraz; eta, ori egiñaz, euskaldun oro ain maite duten idazle ospetsu batzuek, (Amatiño, Knör, Xarriton), biotzeko estutasunetik ateratzera. Gu oker ibilli ote giñalaren kezka mingarriak eraginda itzegin bait zuten, oñazez, EUSKERAZAINTZA'ren zintzotasun-faltaz. EUSKERAZAINTZA'k, alegia, ¿ez ote zuan Barandiaran'en izena bere akademilarien zerrendan, artarako eskubiderik gabe sartu?

Gu lasai giñauden, ba giñakigun bâ Barandiaran'en onetsia ba genduala. Eta ez genduan gai orretaz ezer idatzi, ez noski jaun kezkatu aien biotzak lasaitzeko gogorik ez gendualako, Barandiaran ez atsekabetzeagatik baizik, ziur uste genduan bâ, arri bere izena izparringietan gora eta bera ikustea ez zitziola atsegin izango. Ez zan okerra gure ustea. Ataun'era, berarekin itzegitera joan nintzanean, auxe esan bait zidan berak: «Adizu, Bixente: ez dit batere atsegiñik eman nere izena izparringietan orrela erabillia ikusteak».

Baña orain, Xarriton adiskideak «Jakin»en azkeneko zenbakian, emeki, ain bere duan xamurtasunaz mintza dan ezkerok, erantzun bat idazteko agindua eman dit «EUSKERAZAINTZA»k, ni bait naiz «EUSKERAZAINTZA»ren Bazkun Eratzalleko bazkideetako bat. Nortasun orren eragiñaz joan nintzan Ataun'era ere, Karrera'tar Yoseba lagun nuala, Barandiaran'ekin alkarrizketa baten auzi au dana erabat argitzero. Ara zer esan zidan Barandiaran'ek:

— Iru aldiz izan dala leen ere akademilari egiña. «Real Akademia de la Lengua» españarraren partetik aurrena eta «Euskaltzaindia»ren partetik gero bi aldiz, («korrespondiente» lendarbizi, «numerokoa», ondorean andik urte batzuetara).

— Iru aldi oietan, gauza bera erantzun diela akademiku egin duenei: bera izkuntzalari ez dala, izkuntzalarien artean zer egiñik ez duala, eta, orregatik ez zizaiela sekulan billeretara joango. Eta ez dala iñoiz, esan bezela, aien billera eta batzarretara joan.

— Iru aldietan, berari aurretik iñork ezer esan ez ziola izan dala akademilari egiña.

— Oraingo laugarren ontan ere, bere izena izparringietan, «EUSKERAZAINTZA»ren zerrenda batean, ikustean jakin zuala ostera laugarren aldiz akademilari egiña izan zala.

— Oraingo ontan beintzat ba zekila zergatik izan zan akademilari egiña: bera, biotz osoz, «Kardaberaz Bazkunekoa» dalako.

— Bere izena izparringietako zerrenda artan ikusi zuaneko egun artan Arantzazu'ra joan zala, eta, an, Akademi bat sortzearekin zer lortu nai zan galdetu zion Billasante'ri, neri esana bera, ots, idatzirik daramazkidan lau puntu oiek danak esanaz, erantzun omen zion. (Barandiaran'ek berriro birresan zizkidan neri, Billasante'rekin izketan ari balitz bezela, bost puntuek).

— Andik egun batzuetara, galdera berarekin, Knörr gasteiztarraren eskutitz bat jaso omen zuan, eta Billasante'ri esana bera erantzun omen zion.

— Egun batzuek geroago, Elosegitar Yosu, «EUSKERAZAINTZA»ren idazkaria joan omen zitzaion Ataun'era, eta onek argitu omen zizkion gauzak.

— Oartu omen da: Berak Billasante'ri eta Knörr'i esandakoari garrantzi aundia eman omen diote batzuek.

— Baña «EUSKERAZAINTZA»k bera, aurretik ezer galdetu gabe, Euskerazain izendatu ba'du ere, «EUSKALTZAINDIA»k ez omen du zertaz asarreturik, ori bera egin bait omen du bā «EUSKALTZAINDIA»k ere, ta bi aldiz gañera.

Zalantzarik gabe, «Barandiaran» esatea eta «Egia» esatea, mundu guztiarentzat, gauza berdiña esatea da. Baña beste aldetik, «Jakin»en irakurleek ondo ezagutzen dute Elosegitar Yosu, eta «Jexux» esatea ta «Egia» esatea gauza berdiña dirala ere, zalantzarik gabe ba dakitena gauza da.

Ara bā...! Jexux'ek dio, baietz, galdetu ziola urrutizkiñez Barandiaran'i, izparringietako zerrenda-argitaratze guztiak asi baño lēnago, ea «EUSKERAZAINTZA»n Deduzko Akademilari izan nai zuan, eta arek, bere adiña, izkuntzalari ez izatea, eta billeretara ezin joana aurkeztuaz erantzun zionean, «ez gizona»; esan ziola, «guk zure izenaren itzala nai degu «EUSKERAZAINTZA»rentzat, eta arek, «bai gizona», erantzun ziola, «ori besterik ez baldin ba'da, bai».

Ez da zalla arrigarrikeri onen azalpena: Urrutizkiñaz izan bait zan alkarrizketa, urrutizkiñarena da errua. Edonork daki urrutizkiñaz itz bat galtzea zeren erreza dan. Barandiaran'ek ez zuan seguruaski «deduzko» izena entzun. «Akademilari» bakarrik entzun zuan; eta gero, Jexux'ek, bigarren esakizunean, «itzala» eskatu zionean, soilki itzal ori ematen zuala uste izan zuan. Ala're..., ez nuke amaitu nai Barandiaran'ek Ataun'en esan zidan au aipatu gabe: «Aurreneko unean, nik jakin gabe izan nintzala Euskerazain egiña, esan bear nuan nik nai-ta-nai-ez; orain, ordea, ezin dezaket esan nik jakin gabe naizenik; eta, nik nai gabe, askoz gutxiago».

Latiegi'tar Bixente